

۲۰۰۹/۰۴/۰۸ م

نوشته واسیلی متروخین، بایگان ارشد کی جی بی

برگرداننده به دری: داکتر حمید سیماب

کی جی بی در افغانستان

قسمت هفتم

امین با پررویی و بگونه تحریک آمیزی سخن می گفت، خشم خود را بمشکل فرو می خورد و سخنان نمایندگان شوروی را قطع می کرد و به آنها مجال نمی داد تا نقطه نظرهای خود را با آرامی بیان دارند. در برخی لحظات ظاهراً افکار خود را جمع می کرد و این برداشت را می داد که نمی خواهد مناسبات خود را با ما کاملاً خراب سازد. گفتگو ها قریب دو ساعت دوام کرد.

بروز ۱۳ اکتوبر گزارشی که جزئیات حوادث ۱۴ سپتمبر را بیان می کرد از سوی نزدیکان امین به برون درز کرد. امین یکبار دیگر ضمن بازگویی رویداد ناگوار آنروز از پوزانوف با خشم و با الفاظ رکیک یاد کرده گفت: «می دانم که ممکن و لازم بود تا بخاطر دوستی افغان شوروی که مرام عمده ماست برخی جزئیات توطئه سازماندهی شده سو قصد برجام را به نحوی بیان کنم که به حیثیت اتحاد شوروی لطمه نرسد اما وقتی سفیر پوزانوف در چشمم درآمد و دروغ گفت و کوشش کرد مرا متقاعد سازد که از طریق ترجمان از من دعوت نکرده بود تا حینی که یکجا با جنرال پافلوفسکی و جنرال گوریلوف و ایوانوف با تره کی بودند نزد او بروم، دیگر نتوانستم جلو خود را بگیرم و هر آنچه در مورد او در دل داشتم گفتم. نمی خواهم دیگر او را ببینم یا با او حرف بزنم. نمیدانم چنین شخص غول و دروغگو چگونه این همه مدت درینجا سفیر بوده است. (با فحش های غلیظ) سفیر شوروی کوشش می کند تا حوادث ۱۴ سپتمبر را رنگ دیگری دهد و برای من خیلی ناگوار است که از من می خواهد تا دروغ های او را تصدیق کنم. من هیچگاه این کار را نخواهم کرد. به همین دلیل است که از داکتر شاه ولی که جزئیات سو قصد برجام را نمی داند خواستم تا سفرای کشور های سوسیالیستی را فراخواند و جزئیات چندی از حمله ایراکه صورت گرفت برایشان بازگوید. رفیق برژنف پیگانه کسی است که می توانم با جزئیات بیشتر دلایل اختلاف با تره کی و همه چند و چون توطئه سازماندهی شده سو قصد برجام را برایش بگویم. از برخورد و سلوک پوزانوف در سرتاسر این معامله خیلی بدم آمده است.»

احتمال دارد سنجش امین آن بود که چشم ها و گوش های کی جی بی انتقاد شدید وی از پوزانوف و ناخشنودی عمومی او را به ماسکو اطلاع خواهند داد و استنتاجات لازم از آن صورت خواهد گرفت، که چنین هم شد. پوزانوف فراخوانده شد و تابیف^۱ منشی اول کمیته منطقه ای حزبی جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی تاتارستان به جانشینی وی گماشته شد.

^۱ Fikrat Ahmadjanovich Tabeev ، عضو کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی، از دسمبر ۱۹۷۹ به بعد سفیر اتحاد شوروی در افغانستان (یادداشت ویرایشگر نسخه انگلیسی)

چکیده بی از دفترچه یادداشت پوزانوف که درین ارتباط به تاریخ ۱۷ اکتوبر به قلم ترجمان د.ب. روریکوف^۲ درج شده است چنین است:

«روز ۹ اکتوبر ۱۹۷۹ سفیر شوروی یکجا با پافلوفسکی، گوریلوف و بوگدانوف به هدایت مرکز به دیدن امین رفتند و ناخشنودی شدید ماسکو را از اظهارات شاه ولی وزیر امور خارجه و عضو دفتر سیاسی کمیته مرکزی ح.د.خ.ا. که در جریان دیدار خود با سفرای کشور های سوسیالیستی در کابل، بشمول سفرای جمهوری مردم چین و یوگوسلاویا، بیان داشت و نام و اعتبار نمایندگان شوروی در کابل را زیر سایه قرار داده بود برایش حالی ساختند. درین بیانات تلویحاً رسانده شده بود که گویا سفیر شوروی هنگامی که بروز ۱۴ سپتمبر نزد تره کی حضور داشت ضمن صحبت تلفونی با امین مصئونیت وی را حین آمدن به دیدار تره کی و نمایندگان شوروی تضمین کرده بود، اما بر همگان آشکار است که سفیر شوروی از اقامتگاه تره کی با امین صحبت تلفونی انجام داده بود. شاه ولی همچنین گزارش نادرستی پیرامون مدت زمانی که چهار وزیر افغانی در سفارت شوروی سپری کردند داده بود. وزرای مذکور در واقع بروز ۱۴ سپتمبر نه بلکه بروز ۱۳ سپتمبر، یعنی بروزی که تقریباً هیچ چیزی در باره ناسازگاری در درون رهبری ح.د.خ.ا. آشکار نشده بود به سفارت شوروی رفته بودند. امین باید بداند که بیانات خلاف واقعیت شاه ولی نه تنها در مغایرت کامل با روحیه مناسبات رفیقانه بین احزاب و کشور های ما قرار دارد بلکه بی گمان از جانب هموردان ما مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت تا داعیه انقلاب افغانستان را زیان رساند و دشمنان ما آنرا برای بی اعتبار ساختن مناسبات شوروی افغان بکار خواهند گرفت. ما اصرار ورزیدیم که نمایندگان با صلاحیت افغانی بی درنگ جریان راستین حوادث را به سفرای کشور های سوسیالیستی توضیح دارند و انتباه غلطی را که بیانات شاه ولی ناگزیر داده است تصحیح کنند.

امین پس از گوش دادن به این همه حرف ها گفت که به شیوه رفیقانه و برادرانه و بدون تشریفات صحبت خواهد کرد و انتظاد داشت که رفقای شوروی نیز چنان کنند. امین گفت «رفقای شوروی گله دارند و نگرانی خود را ابراز می نمایند اما به یقین می توانستند این کار را پیش ازین نیز بکنند. ما چندین بار با هم دیدار داشتیم و صحبت کردیم لکن جانب شوروی پیرامون این مسائل هیچ چیزی نگفت.» وی گفت که آنچه شاه ولی به سفرای کشورهای سوسیالیستی بیان داشت بخاطری بود که همان را دقیقاً خود وی، یعنی امین، به دفتر سیاسی کمیته مرکزی ح.د.خ.ا. اظهار داشته بود. اما رفقای شوروی قبل برین درین مورد چیزی نگفتند و اکنون سه چهار روز پس از آنکه شاه ولی صحبت کرد آمده اند. امین اظهار داشت «افسوس است که چنین واقع شد. شاید رفقای شوروی به ما می گفتند چه بگوییم و چگونه رفتار کنیم.»

ما تأکید کردیم که قبل از حادثه در محل رهائش تره کی هیچگونه تلفونی از جانب ما صورت نگرفته بود. سفیر شوروی بلافاصله پس از واقعه هنگامیکه نمایندگان شوروی تصمیم گرفتند بدون درنگ با امین ببینند از طریق ترجمان با وی صحبت کرد چون می پنداشتند لازم بود با امین شخصاً ببینند تا از سوء تفاهم جلوگیری شده باشد. امین گفت «یقین دارم چنین نبود، اما بهر حال برداشت من از آنچه واقع شد چنین است. پیش از واقعه ۱۴ سپتمبر تره کی برایم تلفون کرد. سفیر شوروی از طریق ترجمان برایم گفت که می توانم نزد تره کی بروم و بالایم فیر صورت نخواهد گرفت. من یقین مطلق دارم که همچو چیزی گفته شد. گذشته از آن، رفقای افغان با من در اتاق بودند و آنچه را گفتم شنیدند. البته حالا می توان انکار کرد. من حاضرم در برابر رفقای شوروی تمکین کنم. ما همیشه حاضریم مشوره های آنانرا روی موضوعات مربوط به دیپلماسی و مناسبات بین المللی بپذیریم.»

پافلوفسکی گفت که همه آنانی که بروز ۱۴ سپتمبر با تره کی بودند به استثنای ایوانوف اکنون درینجا حضور دارند و ما یکبار دیگر تأکید کردیم که قبل از حادثه هیچگونه زنگ تلفونی از جانب سفیر شوروی زده نشده بود. امین چنین ادامه داد: «صبح روز ۱۴ سپتمبر من وضعیت را به رفقا ایوانوف و بوگدانوف توضیح دادم و گفتم که آنها می خواهند مرا بکشند. من با نگهبانانم نزد تره کی رفتم و روی بردن محافظ خود پافشاری کردم چون خطر را حس می کردم. شما خود دیدید که تدابیر احتیاطی من بیجا نبود. یقین دارم که مکالمه تلفونی با سفیر شوروی صورت گرفت. اگر رفقای که با تره کی بودند بخاطر ندارند ترجمان باید بخاطر داشته باشد چون با او بود که قبل از آن حادثه صحبت کردم. اگر ترجمان اینرا اکنون درینجا تأیید نمی کند یقین است وقتی به سفارت برگشت بیاد خواهد آورد و بیاد تان خواهد داد که چه واقع شد. بهر حال، باور راسخ همین است. شاید اشتباه کرده باشم. شاید

هم اشتباه من به جنبش جهانی کمونیستی زیان برساند. اگر دفتر سیاسی کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی خواسته باشد من مشوره شانرا پذیرفته هر آنچه رفقای شوروی بخواهند انجام دادم.»

ما یک بار دیگر خطوط کلی حوادث آنروز را مرور کردیم و گفتیم که برای ما قابل درک بود و خیلی امکان می رفت که حوادث در ذهن شخصی که شوک عصبی دیده است بشکل دگرگون بازتاب یابد اما تحریفاتی که توسط شاه ولی بیان شده بودند باید اصلاح کردند. امین گفت که شاه ولی تقصیری ندارد چون آنچه را در دفتر سیاسی کمیته مرکزی ح.د.خ.ا. پیرامون حوادث شنیده بود به اطلاع سفرای کشورهای سوسیالیستی رساند و آنچه دفتر سیاسی کمیته مرکزی ح.د.خ.ا. شنیده بود گزارش خود وی (امین) بود. «اگر گزارش من به بوروی سیاسی و کمیته مرکزی ح.د.خ.ا. اشتباه بوده پس همه تقصیر از منست چون من حوادث را از روی باور و عقیده خود توضیح کردم. اگر حکم بر من مرگ باشد با وجدان راحت خواهم مرد چون مطابق با باورم عمل کرده ام. اگر رفقای شوروی آرزو داشته باشند پلنوم کمیته مرکزی را فرا می خوانم و از سمت منشی عمومی استعفی می دهم. آنها می توانند کس دیگری را انتخاب کنند.»

ما یکبار دیگر تکرار کردیم که شاه ولی حقایق را تحریف کرده بود که باید تصحیح کردند. امین گفت: «اشتباه شاید درین بود که من رویداد واقعه را به دفتر سیاسی و پلنوم کمیته مرکزی به همین گونه گزارش دادم. باید این کار را نمی کردم، گرچه آنچه را که واقع شده بود گزارش دادم. رفقای شوروی نقطه نظر دیگری دارند. من به باور های شان و توجیه آنها از حوادث احترام می گذارم. ما به دوستان شوروی خود به نظر قدر می بینیم و آماده هستیم مشوره های آنها را در مورد اینکه در مسائل سیاست بین المللی و امور خارجی چه بگوییم و چه نگوییم بپذیریم. در مورد آنچه واقع شد، تکرار می کنم که احساس ملامتی وجدان ندارم. من فقط از آنچه بر سرم گذشته بود و آنچه را باور دارم سخن گفتم، و تکرار می کنم که شاه ولی به این همه هیچ کاری نداشت.»

در برابر اصرار ما که باید شرح درست آنچه واقع شده بود داده شود، امین گفت: «آیا می خواهید که رفقای خود را یکجا فراخوانم و برایشان بگویم که همه آنچه شنیده اند با آنچه اتفاق افتاد مطابقت ندارد؟ من به رفقای شوروی احترام عمیق دارم و حاضریم هر آنچه آنها بگویند انجام دهیم، لکن آیا این کار درستی خواهد بود؟» ما یکبار دیگر تقاضا کردیم که تحریف حقایق توسط شاه ولی تصحیح گردد و اظهار داشتیم که همین اکنون تبصره ها و زمزمه هایی در مورد بیانات شاه ولی در برابر مجتمع دیپلماتیک شنیده می شد. معلومات نامطلوبی که با واقعیت مطابقت ندارد می تواند به دست روزنامه نگاران غربی برسد و آنها فرصت را از دست نخواهند داد تا آنرا در جهت اهداف خود بکار گیرند. امین گفت: «رفقای شوروی دلیلی برای پریشانی ندارند. بگذار مردمان واشنگتن ببینند و بچشم سر ببینند که نمی توانند به دوستی ما خللی وارد کنند. دشمنان نگران هستند چون امید ندارند. من برایتان قول شرف می دهم که ما گام بگام بسوی کمونیزم راه می گشاییم. باید در مورد دوستی و برادری کشورهای ما، خلق های افغان و شوروی و احزاب کمونیست دو کشور هیچ تشویشی وجود نداشته باشد.» وی پیشنهاد کرد تا شوروی ها خود صورت داده شده حادثه را رد کنند و گفت که افغان ها اعتراضی نخواهند داشت. ما یکبار دیگر اصرار ورزیدیم که تصحیح لازم باید صورت گیرد. امین گفت که موضوع را در جلسه دفتر سیاسی کمیته مرکزی به بحث خواهد گذاشت و از نتیجه آن به ما گزارش خواهد داد.

امین حالت هیجانی داشت و در سراسر گفتگو پیرامون پیامی که از مرکز آورده بودیم با آوز بلند صحبت می کرد. حینی که از او جدا می شدیم اظهار داشت: «شاید در جریان گفتگوها خیلی بلند و با شتاب حرف می زدم، لکن شما می دانید که من در کوه ها بزرگ شده ام و کهزادان همینگونه سخن می زنند.»

اقامتگاه کی جی بی بروز ۲۹ اکتوبر گزارش داد که امین از بازتاب رهبری اتحاد شوروی در برابر بیانات شاه ولی وزیر خارجه که به سفرای کشورهای سوسیالیستی ایراد کرده بود آشکارا نگرانی نشان داده بود. وی در دیداری که بروز ۱۵ اکتوبر با نمایندگان کی جی بی شوروی داشت گفت که به نظر وی «رهبران شوروی بخاطر لحن صحبت من با سفیر شوروی پوزانوف و رفقا پافلوفسکی، گوریلوف و بوگدانوف، حینی که از شاه ولی دفاع کردم و همه تقصیر را به عهده خود گرفتم از من آزرده شده اند.» در جواب به وی گفته شد که رهبری شوروی نمی توانست یک حقیقت جدی مانند تلاش هایی را نادیده بگیرد که در بیانیه شاه ولی برای زیر سایه قرار دادن نقش اتحاد شوروی و بگونه بی پیوند دادن جانب شوروی با حوادث روز ۱۴ سپتمبر خانه خلق صورت گرفته بود، و اینکه مسخ نقش نمایندگان شوروی درین حوادث در سند محرم دفتر سیاسی کمیته مرکزی ح.د.خ.ا. نیز تذکر یافته بود.»

اقامتگاه کی جی بی بانقل قول از منابع افغانی خاطر نشان ساخت که امین برای مدتی وضعیت دوستانه در قبال اتحاد شوروی و حزب کمونیست آن را نگه خواهد داشت اما در عین حال فرضیه خود در مورد مسئولیت مساوی شخصیت های افغانی و مشاورین شوروی در قبال وضع کشور را فعالانه پیش می کشید.

و اما، سرنوشت آن چهار وزیر چه شد؟

ساعت ۸:۰۰ صبح روز ۱۴ سپتمبر والرئ سمونین^۳ (نام شفری مکلائی^۴) کارانداز کی جی بی که سمت سرکتر سوم در سفارت شوروی را داشت به یک جلسه اضطراری فراخوانده شد.^۵ گلابزوی، وطنجار و سروری اظهار نموده بودند که امین قصد داشت آنها را به قتل برساند و خواسته بودند تا این موضوع به اطلاع سفیر شوروی و بس. ایوانوف^۶ (اسم رمزی «زورین») رسانده شود. ساعت ۱۱:۰۰ قبل از ظهر وطنجار با تره کی صحبت مختصر تلفونی نمود. ساعت ۲:۳۰ بعد از ظهر سه وزیر مذکور مخفیانه ذریعه موتز به محل رهایش رسمی سمونین که هفت صد متر از سفارت شوروی فاصله داشت آمدند. آنها دروازه ها را باز کرده موتز را بداخل حویلی آوردند و بداخل گاراژ مخفی ساختند. گلابزوی (نام مستعار «مامد») با این خانه آشنا بود چون بین سال های ۱۹۷۳ و ۱۹۷۵ جهت اشتراک در جلسات به آنجا می آمد. وزرای مذکور به هدایت ایوانوف ومنظوری شخص سفیر مخفیانه به مقر واحد خاص «برین گاه»^۷ انتقال داده شدند. چهره های آنان با تراشیدن بروت های شان و پوشاندن یونیفورم سربازان واحد «برین گاه» تغییر داده شد و اطاق جداگانه بی در طبقه بالایی ویلا برای رهایش شان تعیین گردید.

امین قاطعانه اظهار می داشت که پوزانوف، پافلوفسکی، ایوانوف و گوریلوف در تلاش بدام انداختنش همدستان بودند. به نظر وی سوقصدی که علیه او صورت گرفته بود کار تره کی با همدستی باند چهارنفری وزرا بود که سه تای آنان را شوروی ها اکنون در پناه خود گرفته بودند. به نمایندگی کی جی بی در کابل دستور داده شد تا از داشتن هرگونه اطلاع در مورد محل بود و باش وزرای فراری انکار نماید و تدابیر میسوطی اتخاذ گردید تا موجودیت آنان در آن ویلا پوشیده و پنهان نگه داشته شود. اقامتگاه درین مورد نوشت که «آمدن و وطنجار، گلابزوی، مزدوریار و سروری به سفارت شوروی بروز ۱۳ سپتمبر و سپس ناپدید شدن سه تن آنان امین را شدیداً نگران ساخته است.» امین بروز ۱۴ سپتمبر در صحبتی با پوزانوف، پافلوفسکی، ایوانوف و گوریلوف اظهار داشت که تصمیم گرفته شده بود که این سه وزیر بنام توطئه گران از کار سبکدوش ساخته شوند. وی علاوه کرد که مزدوریار در خانه خود بود اما سه نفر باقیمانده شاید در سفارت شوروی مخفی بودند. پوزانوف با قاطعیت این ادعا را رد کرد.

[درین مقطع ۹ سطر حذف گردیده است] لیست مکمل سازمان های نظامی ح.د.خ.ا. که تنها تره کی و امین از موجودیت آن اطلاع داشتند در اسناد داؤد یافت شده بود. سروری پی برده بود که شمار زیادی از اعضای مخفی نظامی ح.د.خ.ا. که بمثابه اشخاص آماده برای سهمگیری در قیام انقلابی به امین معرفی شده بودند سپس معروض سرکوب قرار گرفته یا توسط رژیم داؤد از وظایف شان برکنار گردیده بودند. سروری برای اینکه امین را در بوته آزمون قرار داده باشد تنی چند از اعضای سازمان نظامی پرچم را بمثابه کمونیستان و انقلابیون فعال به وی معرفی کرد. این اشخاص اندکی بعدتر دستگیر شدند. سروری کتباً تره کی را در جریان موضوع قرار داد.

[درین مقطع ۱ سطر حذف گردیده است] در تابستان ۱۹۷۹ امین در مورد سازماندهی یک عمل تروریستی علیه پنجشیری^۸ و میثاق^۹، اعضای دفتر سیاسی کمیته مرکزی ح.د.خ.ا. با سروری مشوره کرد. سروری به امین مشوره داد که قتل این دو فعال حزبی پی آمد های ناگواری در درون حزب در قبال خواهد داشت و بهتر آن خواهد بود تا آنها با

^۳ Valeri I. Samunin

^۴ Macloy

^۵ جلسه اضطراری ملاقاتی است بین یک افسر اطلاعاتی و یک ایجنت (جاسوس) که به درخواست یکی از جانبین صورت می گیرد. چنین ملاقاتی با مبادله علامه قبلاً تعیین شده جهت حل مسئله بی عاجل و نابیوسان راه انداخته می شود. (یادداشت نویسنده)

^۶ Boris S. Ivanov، افسر کارکشته کی جی بی با رتبه یگرجنرال، از بهار ۱۹۷۹ به بعد صاحب منصب عالیرتبه کی جی بی در کابل. (یادداشت ویرایشگر نسخه انگلیسی)

^۷ نویسنده در مورد این واحد خاص کی جی بی در کابل توضیحی نداده است. نام آن (زینث Zenith) «نقطه اوج» یا «معراج» معنی می دهد که در سراسر این برگردان «برین گاه» ترجمه شده است تا با اسم مؤنث «زینت» مغالطه نگردد - برگرداننده

^۸ منظور دستگیر پنجشیری، وزیر معارف در اولین کابینه ۷ ثوری می باشد - برگرداننده

^۹ در اصل «ح. میثاق» آمده که نادرست است. منظور کریم میثاق، وزیر مالیه در اولین کابینه ۷ ثوری می باشد - برگرداننده

اتهام داشتن روابط مخفی با طاهر بدخشی^{۱۰} رهبر سازمان ملیت گرای ستم ملی از صحنه بدر ساخته شوند. طاهر بدخشی درین زمان در زندان بود و می شد زیر فشار از او در مورد تماس داشتن دستگیر پنجشیری و کریم میثاق با ستم ملی اقرار و شهادت گرفت. بدین ترتیب اعدام پنجشیری و میثاق به تعویق افتاد. اگسا بروز ۴ سپتمبر از هویت پنج تنی پرده برداشت که طرح سو قصد بر جان تره کی را ریخته بودند. وقتی سروری توطئه را به امین گزارش داد امین امر دستگیری تروریستان را صادر کرد اما تروریستان ناپدید شده بودند. یگانه افرادی که از نقشه دستگیری این گروه اطلاع داشتند سروری، امین و یک عامل اگسا بود. سروری دیگر متیقن شده بود که امین این گروه را سازماندهی کرده و توانسته بود به دهشت افغانان در مورد بازداشت قریب آنها هشدار دهد.

در آستانه پرواز تره کی از هاوانا به افغانستان، امین با رئیس خدمات تخنیکی رادار مربوط به نیروی دفاع ضد طیاره صحبت نمود و با او به توافق رسید که هواپیمای حامل تره کی مورد اصابت توپ های دافع هوا قرار گیرد. یک عامل اگسا ازین طرح اطلاع یافت و از عمل تروریستی جلوگیری شد.

حینی که نواب، یکتن از طرفداران امین، هنگام سو قصد بر جان سروری کشته شد از جیبش مبلغ ۶۵۰ دالر امریکایی یافت گردید. امین همچنان سروری را مجبور ساخته بود از پول بدست آمده از بابت فروش ملکیت های ضبط شده از کسانی که یکجا با خانواده های شان توسط اگسا دستگیر و سر به نیست می شدند به وی و به برادر زاده اش اسدالله امین سهم بدهد. مغازه بی در کابل جهت فروش چنین ملکیت های ضبط شده ایجاد شده بود و عاید حاصله از آن به کیسه امین سرازیر می شد. مبلغ چهار میلیون افغانی، ۸۰۰ سکه طلای نیکلای روسی و ۱۲ صندوقه یراق و زیورات زنانه که از اعضای خانواده مجددی^{۱۱} روحانی مشهور بدست آمده بود نیز به امین انتقال کرد. سروری مجموعاً مبلغ ۳۰۰ میلیون افغانی به امین داده بود. امین ازین پول ها برای تطمیع فرماندهان واحد های نظامی، پولیس و سائر مامورین رسمی کار می گرفت. بگونه مثال، امین مبلغ ۴۰,۰۰۰ افغانی به نظر محمد قوماندان قوای هوایی و ۲۵,۰۰۰ افغانی به حمزه قوماندان غوند ترانسپورت بخشیده بود.

اشیای گرانبهایی که از کاخ های ظاهرشاه و داود به یغما گرفته شده بود نیز در اختیار امین و خویشاوندانش قرار گرفت. پسر امین در ماه جون ۱۹۷۹ با ۱۲۸ کیلو گرام اجناس قیمتی متعلق به ظاهرشاه و داود پنهانی به جاپان سفر کرد و با افراد بلند پایه جاپانی و امریکایی دیدار نمود. از جمله ۵۵,۸۰۰,۰۰۰ افغانی که اتحاد شوروی به ارگانهای امنیتی افغانستان داده بود تنها مبلغ ۲۵,۸۰۰,۰۰۰ افغانی آن به مصرف رسیده و متباقی ۳۰ میلیون افغانی به حساب بانکی شخصی امین واریز شده بود. امین حین صحبت از ادانه و بی خیال با نزدیکان خود همواره با گستاخی و بیخاره در مورد اتحاد شوروی و رهبران آن سخن می گفت و در گفتار خود زرادخانه تبلیغاتی امریکایی ها و قاموس آنان را بکار می بست. هرگاهی که شوروی ها درخواست تره کی برای اعزام سربازان شوروی به افغانستان را رد می کردند امین شادمانی خود را از یاران نزدیکش پنهان نمی کرد چون می دانست که آمدن سربازان شوروی نقشه هایی را که برای جنگ اندازی به قدرت کشیده بود نقش بر آب می کرد.

هر سه وزیری که به سفارت شوروی پناه برده بودند امین را یک جاسوس امریکا، شخص مفتن، تروریست، ماجرا جو و غارتگر می خواندند. معلومات بدست آمده ازین سه وزیر مستقیماً به بالاترین رده های کرملین یعنی به برژنف، اندروپوف، گرومیکو، سوسلوف، اوستینوف و چرنینکو^{۱۲} فرستاده شد. تبصره هایی که نمایندگی و اقامتگاه کی جی بی در کابل درین زمینه افزودند مشعر بر آن بود که «ما قبلاً در مورد معلومات داده شده توسط سروری، وطنجار و گلاب زوی آگاهی نداشتیم. این اولین باری است که چنین معلومات بدست می آید، بنابراین لازم است به دقت ازریابی گردد. این کار دشوار خواهد بود چون این اشخاص هیچگونه شواهد استوار یا ثبوت مستند ارائه نتوانسته اند. [درین مقطع در حدود ۲ سطر حذف گردیده است] هر سه تن متهیج بوده و بر امین برافروخته اند.»

جهت بیرون بردن غیر قانونی این سه وزیر از افغانستان و انتقال شان به اتحاد شوروی عملیات «رادوگا»^{۱۳} (رنگین کمان) روی دست گرفته شد. راه اندازی این عملیات ایجاب می کرد تا زیر پوشش تغییر و تبدیل دورانی افراد

^{۱۰} طاهر بدخشی، از اعضای مؤسس ح.د.خ.ا. در سال ۱۹۶۸ در اعتراض به آنچه تسلط پشتون ها بر حزب می پنداشت ح.د.خ.ا. را ترک کرد. در سال ۱۹۷۹ اعدام شد. (یادداشت ویراستار نسخه انگلیسی)

^{۱۱} صبیغت الله مجددی، روحانی برجسته، بعدتر جبهه نجات ملی افغانستان را که یکی از گروه بندی های مجاهدین بود اساس گذاشت (یادداشت ویرایشگر نسخه انگلیسی)

^{۱۲} Konstantin Ustinovich Chernenko، عضو اصل کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی از سال ۱۹۷۱ و عضو دفتر سیاسی کمیته مرکزی از سال ۱۹۷۷، منشی عمومی حزب کمونیست اتحاد شوروی از فیروزی ۱۹۸۴ تا زمان مرگش در سال ۱۹۸۵ (یادداشت ویرایشگر نسخه انگلیسی)

^{۱۳} Raduga

مربوط به واحد «برین گاه» که ساختمان های شوروی را محافظت می نمودند صورت گیرد. مشخصات دقیق پناه جویان به ماسکو داده شد تا تصویر نوشتاری این افراد ترتیب گردد.^{۱۴} ده عضو این واحد در یک هواپیمای الیوشین ۷۶ که دو لاری سرپوشیده را نیز حمل می کرد از ماسکو به پایگاه هوایی بگرام بروز ۱۸ سپتمبر پرواز کردند. یکی از لاری ها حاوی کاننیزر های خاص بود و متباقی بار هواپیما را قسماً بار و بنه دیپلماتیک تشکیل می داد. یک گروه عملیاتی ریاست «س» مربوط به ریاست عمومی اول کی جی بی (ریاست عمومی عملیات های خارجی) نیز درین هواپیما پرواز می کرد. این گروه مشتمل بود بر و.س. گلوئوف رهبر گروه، م. تالییوف ترجمان، ن.س. زورین کارشناس اسناد، و.ا. ادریانوف^{۱۵} کارمند ریاست هفت کی جی بی^{۱۶} که هنرمند مکیاز و چهره آرایی بود و با وسائل لازم به عجله از برلین آورده شده بود. گروه عملیاتی سه کلاه موی ساخنگی، مواد و وسائل شکل دادن مو و خمیره ها و مایعات لازم برای تغییر رنگ مو از سیاه به رنگ های خرمایی، قهوه یی و و قهوه یی سرخ کار را با خود حمل می کرد. برای بدرقه هواپیمای الیوشین ۷۶ یک هواپیمای انتونوف ۱۲ نیز از فرغانه تا بگرام پرواز کرد.

اقامتگاه کی جی بی و نمایندگی آن در کابل گروه عملیاتی دیگری را تشکیل دادند که مشتمل بود بر س.گ. بختورین و ب.ن. کبانوف که از ماهیت عملیات «رنگین کمان» اطلاع داشتند و دو افسر نمایندگی کی جی بی در کابل، یو.د. ایوانوف و ا.ی. دانوکی^{۱۷}، که «نا آگاه» برای محافظت و رهنمایی مجریان عملیات «رنگین کمان» از کابل تا بگرام بکار گرفته شده بودند. قرار بود چار عضو واحد «برین گاه» کابل تحت فرماندهی ن.ا. سورکوف^{۱۸} قوماندان این واحد از گروه عملیاتی کی جی بی کابل حمایت کند. ل. پ. بوگدانوف^{۱۹} مسئول مستقیم و رهبر عملیات «رنگین کمان» بود و تصمیم گرفته شد تا ب.س. ایوانوف تنها در صورت نیاز وارد عملیات شود.

نقشه عملیات رنگین کمان چنین بود:

(۱) گروه عملیاتی به بگرام که در فاصله ۶۰ کیلومتری شمال کابل واقع بود سفر کرده قبل از رسیدن هواپیما به آنجا خود را به فرودگاه بگرام برسانند. یک عراده موترنیز رفتار، یک عراده بس سفارت به رانندگی یکی از رانندگان عملیاتی اقامتگاه کی جی بی و یک عراده لاری گاز ۶۹ نیز جزء کاروان خواهد بود. سرنشینان هواپیما و لاری های محموله آن از هواپیما تخلیه گردیده و موترهایی که از کابل آمده خواهند بود به رهبری کبانوف دوباره بسوی کابل حرکت خواهند کرد. ایوانوف و دانوکی عبور با عافیت موترها را از پوسته امنیتی بگرام سازماندهی و نظارت خواهند کرد.

(۲) موتر حامل بار و بنه گروه «برین گاه» محموله خود را در ویلا پایین کرده، «رنگین کمان»^{۲۰} را بارگیری خواهد کرد. پیش از این هنرمند چهره پرداز بالای گلاب زوی، وطنجار و سروری کار لازم را انجام داده نمای آنها را آنچنانکه باید تغییر داده خواهد بود. (قبل از بار کردن «رنگین کمان» اصلی بر لاری، سورکوف تمرین درامه را با سربازی از واحد «برین گاه» انجام داد.) جعبه حامل «رنگین کمان» و بار و بنه عوضی به موتر بار خواهد گردید. سپس کاروان موترها به سرکردگی موتر کبانوف و به تعقیب آن لاری حامل «رنگین کمان»، بس حامل سربازان

^{۱۴} «تصویر نوشتاری» عبارت از برگ وصفی شخص بر اساس مشخصات ظاهری اوست. درین برگ وصفی جنسیت، ملیت یا نژاد، سن، قد، ریخت جسم، جزئیات تشریحی (اناتومیک) شخص مانند شکل سر، قیافه و چشم ها، مشخصات وظیفوی مانند عادات، طرز خرام، طرز اشاره نمودن و حرف زدن با دستان، صدا، وضعیت گیری عادی بدن، شیوه لباس پوشی، کلاه و پاپوش قید می گردد. تصویر نوشتاری مشخصات انواع و رنگ های لباس ها و وضعیت آنها را وصف کرده و اشیایی را که شخص معمولاً باخود می گرداند، از قبیل چتری، بکس دستی و چوب دست یادداشت می گردد. در تصویر نوشتاری علائم فارقه از قبیل داغ زخم، داغ های ولادی، خال، زخ و خالکوبی ها قید می گردند. تصاویر نوشتاری برای عملیات زیر نظرگیری، جستجو و شناخت اشخاص لازم و ضروری می باشند. یک «الماری لباس عملیاتی» مجموعه یی از مواد و اشیای تخنیکی است که برای تغییر قیافه دادن اعضای خدمات اطلاعاتی و عاملینی که دست اندر کار عملیات اطلاعاتی اند بکار می رود. از چنین «الماری لباس عملیاتی» برای تغییر دادن ظاهر اشخاص با البسه و پاپوش های مختلف، اشیای کارآمد خانه و وسایل ورزشی کار گرفته می شود. لوازم و سامان آلات مختلف به اعضای خدمات جاسوسی داده می شود تا آنها نمای کارگران و کارکنان سازمان ها، تشبثات اقتصادی و صنایع خدماتی را بخود گرفته بتوانند. «الماری لباس» خدمات اطلاعاتی حاوی جامه هایی بشمول کلاه و اثاثیه سفر است که بدقت خاص برای مردان و زنان انتخاب گردیده و همه ساخت خارج می باشند و برای تجهیز عاملینی که بصورت غیر قانونی برای کار در خارج کشور فرستاده می شوند بکار می رود. (یادداشت نویسنده)

^{۱۵} V.S. Glotov, M. Talybov, N.S. Zorin & V.I. Adrianov

^{۱۶} ریاست هفت کی جی بی: ریاست نظارت و زیر نظرگیری (دانشنامه انترنتی وکیپدیا - یادداشت برگرداننده)

^{۱۷} S.G. Bakhturin, B.N. Kabanov, Yu.D. Ivanov & A.I. Dadykin

^{۱۸} N.A. Surkov

^{۱۹} این همان دگروال بوگدانوف رئیس نمایندگی کی جی بی در کابل است که درین شرح بار ها از او نام گرفته شده است - برگرداننده

^{۲۰} منظور گلاب زوی، وطنجار و سروری است - برگرداننده

عودت کننده واحد «برین گاه» و لاری گاز ۶۹ با سرنشینانی که نقش رویکش را خواهند داشت از مسیری که از نقاط شدیداً زیر محافظت مرکز کابل نگذرد بسوی بگرام روان خواهد شد. میان کابل و اولین پوسته کنترولی موثر حامل مشاور نظامی شوروی پایگاه هوایی بگرام به کاروان ملحق خواهد گردید تا عبور بلامانع موثرها را از پوسته های کنترولی مسیر راه تضمین نماید. بختورین و دادوکیان مسئولیت کاروان موثرها را هنگام گذشتن از پوسته امنیتی پایگاه هوایی بگرام بعهده داشتند. پس از گذشتن از پوسته امنیتی مدخل پایگاه، موثر از پهنه میدان هوایی عبور و سراسر به هواپیما خواهد رفت. سفارت شوروی قبلاً از طریق مشاور نظامی از قوماندان افغانی پایگاه نظامی بگرام اجازه ورود به پایگاه را برای کسانی که دوره کارشان در افغانستان به پایان رسیده و می خواستند به اتحاد شوروی برگردند یکجا با بار و بنه آنها بدست آورده بود.

۳) موثر حامل «رنگین کمان» بدون اینکه بارش پایین شود جنساً به هواپیما بار خواهد شد. سپس اعضای گروه «برین گاه» که به اتحاد شوروی برمی گشتند به هواپیما سوار خواهند شد.

۴) سربازان گروه «برین گاه» پاسپورت های شوروی با ویزه های ورودی و خروجی حمل خواهند کرد. برای افسران عملیاتی اعتبارنامه هایی از جانب صدراعظم جمهوری دموکراتیک افغانستان و گذرنامه های دیپلماتیک تهیه شده بود. جدول زمانی ایکه هر دقیقه مسیر راه در آن پیش بینی و نشانی شده بود تنظیم گردیده بود.

بدرنظر داشت ظاهر سروری، جعبه پی از سوی اقامتگاه کی جی بی برایش آماده گردید که با همه وسایل لازم مجهز ساخته شده بود. لوازم نایاب از طرف مرکز کی جی بی در ماسکو تدارک دیده شد. جعبه با چهار استوانه کوچک کوه پیمایی اکسیجن که برای شش ساعت تنفس کفایت می کرد مجهز گردیده بود^{۲۱}. برای گلاب زوی و وطنجار اسناد سربازان واحد «برین گاه» تهیه گردیده و پاسپورت های شوروی داده شد.

عملیات «رنگین کمان» پس از آمادگی های دقیق و گرفتن تدابیر انحراف توجه بروز ۱۹ سپتمبر مؤفّقانه به انجام رسید و وزرای مذکور به تاشکند پرواز داده شدند. اشخاص زیادی به ارتباط این عملیات به دریافت افتخارات نایل شدند و از جانب رئیس عمومی کی جی بی برایشان شادباش گفته شد^{۲۲}.

مهمانان در یک خانه دو طبقه پی با دیواره های بلند متعلق به کمیته مرکزی حزب کمونیست ازبکستان که و از سائر خانه ها در خیابان لوناچارسکی مجزا بود جا داده شدند. ساختمان مذکور با وسائل استراق سمع که از تاریخ ۱۹ سپتمبر تا ۱۴ اکتوبر فعال بودند مجهز بود. مجموعاً ۹۲ حلقه تیپ گفتگوی مهمانان ثبت گردید.

بروز ۱۹ سپتمبر دگروال ۱.۱. ارشوف معاون شعبه هشت ریاست عمومی اول کی جی بی و تورن ی.ل. کوخته^{۲۳} افسر عملیاتی شعبه سوم ریاست «ک» (که در هنگام اجرای وظیفه درکابل با وزرای مذکور کار کرده بود) با پروازی به تاشکند آمدند تا با سروری، گلاب زوی و وطنجار مصاحبه کنند.

بروز ۲۵ سپتمبر ی.پ. مدیانیک^{۲۴} معاون ریاست عمومی اول کی جی بی به سوفیا پایتخت بلغاریا فرستاده شد تا مخفیانه پناهندگی مؤقت وزرای افغانی را با مقامات بلغاریا سازمان دهد. قرار بر آن شد که اگر بلغاری ها بپرسند که چرا افغان ها نمی توانستند در اتحاد شوروی باقی بمانند، مدیانیک باید دلیل مناسبات خاص میان افغان ها و شوروی ها را پیش می کشید و اگر آنها مسئله مصارف نگهداشت افغان ها را مطرح می کردند مدیانیک باید جواب می داد که شوروی ها آماده بودند همه مصارف را بعهده گیرند. مدیانیک به همراهی پ.ت. سفچنکو نماینده کی جی بی در سوفیا

^{۲۱} شبکه جهانی تلویزیون آریانا بروز ۲۶ دسمبر ۲۰۰۸ بمناسبت ۲۹مین سالگرد تجاوز قشون سرخ در ۶ جدی ۱۳۵۸ مصاحبه میزگرد تلویزیونی را به اشتراک ذبیح الله زیارمل رئیس سابق سیاسی اردو در زمان کارمل به نمایندگی از پرچی ها، الماس خان با پیشینه نامعلوم به نمایندگی از خلقی های امینی، صدیق چکری به نمایندگی از اخوانی ها، رزاق مامون ظاهراً از ژورنالستان بیطرف و گرداننده برنامه قدیر میرزایی تدویر و نشر گردید. درین مصاحبه ذبیح الله زیارمل افشا ساخت که سه تن فراری خلقی توسط روس ها بدخل تابوت های سربازان شوروی مخفی ساخته شده به بگرام انتقال داده شدند. — برگرداننده

^{۲۲} اعضای آتی نمایندگی کی جی بی در کابل در عملیات «رنگین کمان» سهم گرفتند: V.A.Chuchukin, B.N.Kabanov, S.G.Bakhturin, A.N. Surkov, Dadykin, Ivanov & Chepurnoy و رانندگان Karpov و Samudin. او سادچی، Tikhonov از اقامتگاه کی جی بی در مرحله دوم عملیات سهم گرفتند. بوگدانوف مسئول عملیات بود. آنها به افتخاراتی نایل آمده و از جانب رئیس عمومی کی جی بی بخاطر سهم شان درین رویداد مورد شادباش قرار گرفتند. (یادداشت نویسنده)

^{۲۳} I.I. Ershov, Y.L.Kukhta

^{۲۴} Y.P. Medyanik

و معاونش ل.ا. پستوخوف^{۲۰} بروز ۲۷ سپتمبر با مقامات بلغاری ملاقات و گفتگو کرد. [درینجا نامها و ۴ سطر حذف گردیده است.]

برای افغانانی که از کابل آورده شده بودند ویلایی مجهز با تجهیزات خاص در فاصله قریب صد کیلومتری شهر واران در منطقه شومن بلغاریا داده شد. پاسخ های از پیش آماده شده در برابر پرسش های احتمالی بلغاری ها زاید بود چون بلغاری ها هیچگونه پرسشی نکردند. وزرای پیشین بروز ۱۴ اکتوبر با هواپیمای تی یو ۱۳۴ به همراهی یرشوف^{۲۱} و کوخته از تاشکند به سوفیا پرواز کردند.

در پایان این سرگذشت باید یادآور شد که هنگام تلاشی موثر سروری که وزرای دولت انقلابی افغانستان با آن به خانه مخفی کی جی بی در کابل پناه آوردند مبلغ ۴,۲۲۰,۰۰۰ افغانی و ۵۳,۹۵۰ دالر امریکایی پول نقد یافت گردید ولی هر سه تن از مالکیت آن پول انکار ورزیده گفتند که پول مذکور از آنها نیست و بدین ترتیب پول بدون صاحب باقیماند. به باور اقامتگاه کی جی بی، سروری این پول را از دخل اگسا بالارفته بود. گفته معروفیست که هیچکس خود را مجرم نمی داند و همیشه دزد است که فریاد «دزد بگیر» را بلندتر از دیگران بالا می کند. دالر ها به ماسکو فرستاده شدند و پول های افغانی در مصارف اقامتگاه کی جی بی برای سال ۱۹۷۹ معامله شد.

ادامه دارد ...

سخنی با خواننده

پروژه اكمال و ویرایش سند «کی جی بی در افغانستان»

خوانندگان ارجمندی که بخش های پیشین این سلسله را از نظر گذشتانده اند شاید متوجه شده باشند که برخی عدم دقت ها در محتوی و شیوه بیان این رساله وجود دارد که تا آنجا که ایجاب می کرد و در توان اینجانب بود در پاورقی ها به آنها اشاره شده است. این رساله در اصل بشکل دستنویس بزبان روسی نوشته شده است. شرایط پر از اضطراب و دلهره بی که در تحت آن اسناد محرم بایگانی کی جی بی پنهانی استنساخ و برون کشیده می شدند از بی دقتی ها در املا نام ها و عدم مراعات نقطه گذاری که در زبان های اروپایی با دقت و وسواس مراعات می شود، آشکار است. پس ازینکه متروخین با اسناد برون آورده شده از کی جی بی به غرب آمد حجم گفتنی ها و افشا کردنی های مختلف بیشتر از آن بود که بتواند وقت و دقت لازم را برای ویرایش نوشته ها و پژوهش فاکت های یک رساله دستنویس بخرچ دهد.

تا جایی که معلوم است این رساله هنوز بزبان اصلی روسی نشر نشده و همانگونه که درپیشگفتار بخش اول این ترجمه دری آمده، برای نخستین بار در سال ۲۰۰۲ توسط «پروژه تاریخ بین المللی جنگ سرد» مربوط «مرکز بین المللی وودرو ویلسن برای دانشمندان» بزبان انگلیسی به نشر رسید. نسخه انگلیسی این رساله گویا معروض ویرایش قرار گرفته است اما کسانی که نسخه نشر شده انگلیسی را مطالعه کرده اند یا خواهند کرد گواهی خواهند داد که ویرایش انجام یافته ناقص و پر از کاستی هاست و کمتر تلاش صورت گرفته تا نوشته مطابق با معیارهای پذیرفته شده ویرایش مسلکی در غرب ارائه گردد. (املا نادرست و ناهمگون نام ها، عدم مراعات دقیق نقطه گذاری بخصوص هنگام نقل قول، از هم گسیخته بودن جملات و پراگراف ها و سلیس نبودن بیان). شاید هم این «عدم دقت» در واقع بخاطر بازتاب دهی دقیق اصل روسی بوده باشد.

اینجانب و اکثر خوانندگان این رساله مربوط نسلی هستیم که شاهد عینی وقایع شرح شده درین نوشته بوده ایم و با نامها و شهرت اشخاص ذکر شده و حوادثی که آفریدند تا حد زیادی آشنایی داریم و مستقیماً متأثر از درامه های تاریخی ننگینی هستیم که شرح جریانات پشت پرده آنها درین رساله و در نوشته های بی شمار دیگر آمده است. ولی ما نسلی هستیم که بسوی شامگاه زندگی خودها روانیم و به یقین که خوانندگان جوانتر و آیندگان آن بوی آشنای خاطرات ناگوار این حوادث را که ما استشمام می کنیم نخواهند شنید، بنابراین لازم است توضیحات پاورقی و معرفی اشخاص و حوادث ذکر شده درین رساله هرچه همه جانبه تر و افشاگرتر باشد، که درین امر خود را محتاج مددکاری و همکاری خوانندگان ارجمند می دانم.

درین راستا از خوانندگان با درد این سلسله تقاضا میکنم که در صورتی که در مورد اشخاصی معلومات داشته باشند که درین رساله نام گرفته شده اند ولی معرفی دقیق نگردیده اند یا تذکار آن به آدرس پیک برقی kgbdariproject@yahoo.ca در اكمال و بیشتر مؤثق ساختن این سند که پس از پایان نشر انترنتی بشکل نسخه چاپی انتشار خواهد یافت سهم حقیقت پویانه بگیرند. معلومات ارسالی آنها بنام خودشان در پاورقی ذکر خواهد شد.

درین ارتباط بصورت مشخص معلومات ذیل تقاضا می گردد:

- جاسوس نام گرفته شده در دوران وحشت و خیانت ۷ ثوری چه مقام و منصبی داشت؟
- شخص مذکور اکنون در کجا زندگی می کند؟ اگر فوت نموده چه وقت و در کجا چشم از جهان پوشیده است؟
- «یک تصویر گاهی کار هزار کلمه را می دهد». اگر عکسی از اشخاص ذکر شده درین رساله (چه ایجننت های کی جی بی و چه قربانیان جنایات شان) سراغ داشته باشید با فرستادن یا دادن نشانی آن بر همه خوانندگان منت بگذارید.
- معلومات بیشتر پیرامون کارنامه شخص مورد نظر

سپاس من و همه خوانندگان به آنانی که درین راستا سهم می گیرند از پیش تقدیم باد. (برگرداننده)